

Souček, J.B. o Bonhoefferovi / Bonhoeffer D. dle J.B.Součka

V přemluvě k českému překladu Bonhoefferových dopisů z vězení (*Widerstand und Ergebung*, česky *Na cestě k svobodě*) charakterizuje J.B.Souček tyto dopisy tak, že „jsou jedním z nejvýraznějších, myšlenkově nejpodnětnějších a lidsky nejpersvědčivějších dokladů odporu, který se proti nelidské hitlerovské tyranii zvedal i uprostřed německého národa“ (s. 7). Možná, že Souček zvolil tuto formulaci z jisté opatrnosti (která je ostatně patrná i jinde), ale vystihuje tak vlastně jen okrajový rys Bonhoefferových myšlenkových podnětů, které jsou daleko spíše (a také méně samozřejmě) kriticky zaměřeny na stav církve a ovšem zejména teologie (dokonce v něčem i proti teologii barthovské). Je ovšem pravda, že Bonhoefferova ostrá protináboženská kritika byla asi silně ovlivněna a zejména posílena nábožensky kolorovaným selháním církve i křesťanů. Ale celá věc pro něho byla v převážném rozsahu principiální: religiozita je vždycky spojena s nebezpečím scestí. Ale opravdu: je v těch Bonhoefferových dopisech něco zásadnějšího a aktuálně naléhavějšího než právě ona výzva k nenáboženské interpretaci? A že to není „rozpracováno“ až do nějakého tlustospisu? Vždyť to se nám stává neustále, že dostaneme „nápad“ (tj. něco, co „na nás padne“), ale nemůžeme to hned zpracovat a do šířky aplikovat; někdy to vůbec není v našich silách. Můžeme pak dělat něco užitečnějšího, že takový „nápad“ alespoň zaznamenat? A můžeme pak jako čtenáři takových záznamů dělat něco užitečnějšího, než se pokoušet tam vyhledat ty nejlepší a nejperspektivnější „nápady“? – Pochopitelně nemá mnoho ceny, když se někdo domácí „malou“ tradicí zabývá někdo, v jehož silách není se zabývat těmi velkými a „hlavními“ tradicemi. Jde jen o to, nenechat se stále jen víc a víc přitahovat tím „velkým“, „slavným“ a uznávaným. Vždyť jaký by to mělo smysl jen napodobovat v horší úrovni něco, co se i tak děje za mnohem příznivějších okolností jinde, tj. ve světě? A tak takový Bonhoeffer může mít větší vliv několik „nápadů“ ve svých dopisech ve vězení než řada velkých teologických kompendií.

(Písek, 130607-1.)